

คำชี้แจงกรมสรรพากร

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภริยา

โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ว่า การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภริยาตามมาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร เป็นการจำกัดสิทธิสามีและภริยาในการยื่นรายการและเสียภาษี ถือว่า ไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง กรณีจึงขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บทบัญญัติตามมาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน คือ ตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ตามข้อ ๕๕ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้น กรมสรรพากรจึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภริยาเพื่อให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยาสำหรับปีภาษี ๒๕๕๕ เป็นต้นไปนั้น มิให้ถือว่าเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี

กรณีสามีภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ ยื่นรายการและเสียภาษีเงินได้ในนามตนเอง ส่วนกรณีเงินได้พึงประเมินที่เกิดจากการทำกิจการร่วมกัน หรือที่มีได้พิสูจน์ว่าเป็นเงินได้ของฝ่ายใด ให้ยื่นรายการและเสียภาษีในนามคณะบุคคลที่มีโชนิติบุคคล

ข้อ ๒ การยื่นรายการของสามีหรือภริยา ให้หักลดหย่อนได้ ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับผู้มีเงินได้ ๓๐,๐๐๐ บาท ตามมาตรา ๔๗ (๑) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร
ตัวอย่างที่ ๑ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีหักลดหย่อนสำหรับ
ผู้มีเงินได้ ๓๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๒ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย สามีและภริยาต่างฝ่ายต่าง
หักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้ ๓๐,๐๐๐ บาท

(๒) สำหรับสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ๓๐,๐๐๐ บาท ตามมาตรา ๔๗ (๑) (ข)
แห่งประมวลรัษฎากร

ตัวอย่างที่ ๓ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีหักลดหย่อนภริยา
๓๐,๐๐๐ บาท

/ ตัวอย่างที่ ๔ ...

ตัวอย่างที่ ๔ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้ ๓๐,๐๐๐ บาทแล้ว จึงไม่มีสิทธิหักลดหย่อนสามีหรือภริยา

(๓) สำหรับบุตรและการศึกษาบุตรตามมาตรา ๔๗ (๑) (ค) (ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร

(ก) กรณีสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียว ให้หักลดหย่อนบุตร ๑๕,๐๐๐ บาท และการศึกษาบุตร ๒,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๕ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ มีบุตรด้วยกัน ๑ คน สามีหักลดหย่อนบุตร ๑๕,๐๐๐ บาท และการศึกษาบุตรอีก ๒,๐๐๐ บาท

(ข) กรณีสามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนบุตร ๑๕,๐๐๐ บาท และการศึกษาบุตร ๒,๐๐๐ บาท แต่ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักได้กึ่งหนึ่ง

ตัวอย่างที่ ๖ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย มีบุตรด้วยกัน ๑ คน ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี สามีและภริยาหักลดหย่อนบุตร ๑๕,๐๐๐ บาท และการศึกษาบุตรอีก ๒,๐๐๐ บาท (ฝ่ายละ ๑๗,๐๐๐ บาท) แต่ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี สามีและภริยาหักได้ฝ่ายละ ๘,๕๐๐ บาท

(๔) สำหรับเบี้ยประกันชีวิตตามมาตรา ๔๗ (๑) (ง) แห่งประมวลรัษฎากร

(ก) กรณีสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียว ให้หักลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ในกรณีที่ความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักเบี้ยประกันชีวิตของสามีหรือภริยาได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๗ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีจ่ายเบี้ยประกันชีวิต ๑๐,๐๐๐ บาท สามีหักลดหย่อน ๑๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๘ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีจ่ายเบี้ยประกันชีวิต ๑๐,๐๐๐ บาท ภริยาจ่ายเบี้ยประกันชีวิต ๑๐,๐๐๐ บาท ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี สามีหักลดหย่อนส่วนของตน ๑๐,๐๐๐ บาท และส่วนของภริยา ๑๐,๐๐๐ บาท (รวม ๒๐,๐๐๐ บาท) แต่ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี สามีหักลดหย่อนได้เฉพาะส่วนของตน ๑๐,๐๐๐ บาท

(ข) กรณีสามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตส่วนของตนตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๙ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย สามีจ่ายเบี้ยประกันชีวิต ๑๐,๐๐๐ บาท ภริยาจ่ายเบี้ยประกันชีวิต ๑๐,๐๐๐ บาท สามีหักลดหย่อนส่วนของตน ๑๐,๐๐๐ บาท ภริยาหักลดหย่อนส่วนของตน ๑๐,๐๐๐ บาท

(๕) สำหรับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามมาตรา ๔๗ (๑) (ข) แห่งประมวลรัษฎากร

ตัวอย่างที่ ๑๐ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ๑๐,๐๐๐ บาท สามีหักได้ ๑๐,๐๐๐ บาท

/ ตัวอย่างที่ ๑๑ ...

ตัวอย่างที่ ๑๑ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย สามีจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ๑๐,๐๐๐ บาท ภริยาจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ๑๐,๐๐๐ บาท สามีหักลดหย่อนส่วนของตน ๑๐,๐๐๐ บาท ภริยาหักลดหย่อนส่วนของตน ๑๐,๐๐๐ บาท

(๖) สำหรับดอกเบีย้เงินกู้ยืมตามมาตรา ๔๗ (๑) (ข) แห่งประมวลรัษฎากร

(ก) กรณีสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียว ให้สามีหรือภริยาฝ่ายที่มีเงินได้หักลดหย่อนดอกเบีย้เงินกู้ยืมได้เฉพาะส่วนของตน

ตัวอย่างที่ ๑๒ สามีมียเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีกู้ยืมและจ่ายดอกเบีย้เงินกู้ยืม ๑๐,๐๐๐ บาท ภริยากู้ยืมและจ่ายดอกเบีย้เงินกู้ยืม ๑๐,๐๐๐ บาท สามีหักลดหย่อนดอกเบีย้เงินกู้ยืมได้เฉพาะส่วนของตน ๑๐,๐๐๐ บาท

(ข) กรณีสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียวและร่วมกันกู้ยืม ให้ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนดอกเบีย้เงินกู้ยืมได้เต็มจำนวนตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๑๓ สามีมียเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ ถ้าสามีภริยาร่วมกันกู้ยืมและจ่ายดอกเบีย้เงินกู้ยืมเป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท สามีมียสิทธิหักลดหย่อนดอกเบีย้เงินกู้ยืมได้ทั้งจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท

(ค) กรณีสามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย และต่างฝ่ายต่างมีสิทธิหักลดหย่อนดอกเบีย้เงินกู้ยืมอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาสมรสกัน ให้ต่างฝ่ายต่างยังคงหักลดหย่อนดอกเบีย้เงินกู้ยืมส่วนของตนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ไม่ว่าความเป็นสามีภริยาจะได้อยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่ก็ตาม

ตัวอย่างที่ ๑๔ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย และมีสิทธิหักลดหย่อนดอกเบีย้เงินกู้ยืมอยู่ก่อนแล้วฝ่ายละ ๑๐,๐๐๐ บาท ต่อมาสมรสกัน สามีและภริยายังคงหักลดหย่อนได้ฝ่ายละ ๑๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ไม่ว่าความเป็นสามีภริยาจะได้อยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่ก็ตาม

(ง) กรณีสามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่ายและร่วมกันกู้ยืม ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนดอกเบีย้เงินกู้ยืมได้กึ่งหนึ่งของจำนวนที่จ่ายจริงแต่รวมกันไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ไม่ว่าความเป็นสามีภริยาจะได้อยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่ก็ตาม

ตัวอย่างที่ ๑๕ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย ถ้าสามีภริยาร่วมกันกู้ยืมและได้จ่ายดอกเบีย้เงินกู้ยืมเป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท สามีหักลดหย่อนได้ ๕,๐๐๐ บาท ภริยาหักลดหย่อนได้ ๕,๐๐๐ บาท

(๗) สำหรับเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมตามมาตรา ๔๗ (๑) (ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร

ตัวอย่างที่ ๑๖ สามีมียเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีหักลดหย่อนเงินสมทบกองทุนประกันสังคมได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง

ตัวอย่างที่ ๑๗ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนเงินสมทบกองทุนประกันสังคมได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง

(๘) สำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาตามมาตรา ๔๗ (๑) (ญ) แห่งประมวลรัษฎากร

(ก) กรณีสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียว ให้หักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้คนละ ๓๐,๐๐๐ บาท และบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้คนละ ๓๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๑๘ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของตน สามีหักลดหย่อนบิดาของตน ๓๐,๐๐๐ บาท และมารดาของตน ๓๐,๐๐๐ บาท (รวม ๖๐,๐๐๐ บาท) และถ้าสามีได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของภริยาด้วย สามีมีสิทธิหักลดหย่อนบิดาของภริยา ๓๐,๐๐๐ บาท และมารดาของภริยา ๓๐,๐๐๐ บาท (รวม ๑๒๐,๐๐๐ บาท)

(ข) กรณีสามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของตนได้คนละ ๓๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๑๙ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย สามีภริยาต่างฝ่ายต่างอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของตน สามีหักลดหย่อนบิดาของตน ๓๐,๐๐๐ บาท และมารดาของตน ๓๐,๐๐๐ บาท (รวม ๖๐,๐๐๐ บาท) ส่วนภริยาหักลดหย่อนบิดาของตน ๓๐,๐๐๐ บาท และมารดาของตน ๓๐,๐๐๐ บาท (รวม ๖๐,๐๐๐ บาท)

(๙) สำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพตามมาตรา ๔๗ (๑) (ฎ) แห่งประมวลรัษฎากร

(ก) กรณีสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียว ให้หักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพที่มีผู้เงินได้เป็นผู้ดูแลได้คนละ ๖๐,๐๐๐ บาท และให้หักลดหย่อนบุตรชอบด้วยกฎหมายที่เป็นคนพิการหรือคนทุพพลภาพที่สามีหรือภริยาเป็นผู้ดูแลได้คนละ ๖๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๒๐ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ ๑ คน สามีหักลดหย่อนได้ ๖๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๒๑ สามีมีเงินได้แต่ภริยาไม่มีเงินได้ สามีอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ ๑ คน และภริยาอุปการะเลี้ยงดูบุตรชอบด้วยกฎหมายที่เป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ ๑ คน สามีหักลดหย่อนคนพิการหรือคนทุพพลภาพที่ตนเป็นผู้ดูแลได้ ๖๐,๐๐๐ บาท และมีสิทธิหักลดหย่อนบุตรที่ภริยาเป็นผู้ดูแลได้ ๖๐,๐๐๐ บาท (รวม ๑๒๐,๐๐๐ บาท)

(ข) กรณีสามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพที่ตนเป็นผู้ดูแลได้คนละ ๖๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๒๒ สามีภริยามีเงินได้ทั้งสองฝ่าย สามีอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ ๑ คน ส่วนภริยาอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพอีก ๑ คน สามีหักลดหย่อนคนพิการหรือคนทุพพลภาพที่ตนเป็นผู้ดูแลได้ ๖๐,๐๐๐ บาท ภริยาหักลดหย่อนคนพิการหรือคนทุพพลภาพที่ตนเป็นผู้ดูแลได้ ๖๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๓ การเก็บภาษีเงินได้จากสามี่และภริยาก่อนปีภาษี ๒๕๕๕

เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๕ ว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตี และมาตรา ๕๗ เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๘๐ ดังนั้น การจัดเก็บภาษี เงินได้บุคคลธรรมดาจากสามี่และภริยาก่อนปีภาษี ๒๕๕๕ ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๕ และบังคับใช้บทบัญญัติในมาตรา ๕๗ ตี และมาตรา ๕๗ เบญจ แห่งประมวลรัษฎากรต่อไป โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

จึงขอชี้แจงและประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

กรมสรรพากร

๑๙ กันยายน ๒๕๕๕

สำนักกฎหมาย

โทร. ๐-๒๒๗๒-๘๒๘๘